

SCHMEHL JÁNOS

Stabilitás és fejlődés

A büntetés-végrehajtási törvény által bevezetett
speciális jogintézmények helyzete

A biztonságos, rendkívüli események nélkül történő szabadságvesztés végrehajtása a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) fő feladata, amelyet a működését meghatározó jogszabályok is elsőként említnek. Ez az a tevékenység, amelyet a lehető legjobb színvonalon és szakmaisággal, ha szükséges, kényszerítőeszközöket alkalmazva, a fogvatartottak együttműködési hajlandóságára való tekintet nélkül képes és köteles végrehajtani a szervezet a társadalom védelme érdekében. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) további célként és feladatként határozza meg a fogvatartottak sikeres társadalmi reintegrációját. Ez egy olyan elem, amelyhez nem elegendő a bv. szervezet, a vállalási és társadalmi szervezetek erőforrásai és a jogszabályi háttér. A változást a fogvatartottaknak is akarniuk kell. A bv. intézet elhagyása után az ő szabad döntésükre van bízva, hogy jogkövető állampolgárok lesznek, vagy visszatérnek a bűnözői életvitelhez. A reintegrációhoz kapcsolódó speciális jogintézmények és programok többsége fakultatív, igényli a fogvatartott együttműködését. Lökést, impulzust adnak a börtönbeli élet idején, valamint segítséget nyújtanak a szabadulás utáni időszakban is, azonban az egyén őszinte igénye és elhatározása nélkül nem hoznak változást.

A *Belügyi Szemlé*ben 2015 novemberében megjelent írásomban bemutattam a Bv. tv. által bevezetett speciális jogintézményeket. Beszámoltam a gördülékeny alkalmazásuk érdekében tett előkészületekről, a szakmai lehetőségekről, a jogszabályi környezetről és a kezdeti tapasztalatokról. Akkor az volt az egyik megállapításom, hogy a jogintézmények sikerességét, a mögöttük lévő szakmai prioritások megvalósulását csak hosszabb időtávon lehet majd vizsgálni, reálisan értékelni. Az eltelt két év változásokat hozott, és számos tapasztalattal szolgált. Azóta a reintegrációs őrizet személyi és időbeli hatálya kiszélesedett, és rövid időn belül stabilan működő, kiforrott jogintézménnyé vált a felhívási tevékenység, amelynek pozitív hatásai már látszanak a szervezetben. 2017. január 1-jével az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti eljárások új feladatként jelentek meg a büntetés-végrehajtási szervezetnél, és a kockázatelemzés terén is fordulóponthoz jutottunk. Az előbbiekre tekintettel úgy gondolom, hogy célszerű most ismét összefoglalni tudásunkat, és tájékoztatást adni arról, hol tartunk jelenleg.

A felhívási tevékenység

Korábban a jogerős, szabadságvesztést kiszabó ítéletek után a bíróság határozta meg azt is, hogy az elítélt melyik bv. intézetben kell, hogy letöltse büntetését. A büntetés-végrehajtási szervezet 2015-ben különösen jelentős jogszabályi felhatalmazást kapott, amennyiben a még nem büntetés-végrehajtási jogviszonyban lévő, jogerős szabadságvesztésre ítélt személyek esetén maga állapíthatja meg a végrehajtás kezdőnapját és helyszínét. Az elítélt értesítést kap a bevonulása időpontjáról és a jelentkezés helyéről, ha ennek nem tesz eleget, akkor elrendelik a rendőri elővezetését. Ha ez sem jár eredménnyel, elfogatóparancs kiadására kerül sor az illető ellen. A szabadságvesztés végrehajtásának idejében történő megkezdése érdekében a felhívás részletezi a megadott helyen és időben történő jelentkezés elmulasztásának hátrányos jogkövetkezményeit. A 11/2014. (XII. 13.) IM rendelet (a továbbiakban: IM-rendelet) értelmében a jelentkezés elmulasztása esetén a bv. intézet hivatalból megindítja a feltételes szabadulásból való kizárást indítványozó eljárást. A bv. bíró dönt arról, hogy a jelentkezés elmulasztása az elítélt önhibájából történt-e.

A felhívási tevékenység kapcsán lehetőség nyílik a bv. intézetek telítettség mutatóinak egymáshoz való közelítésére, kiegyenlítésére azzal, hogy a felhívást mindig ezen adatok figyelembevételével bocsátja ki a szakterület. Ez-

által érdemben csökkenhet az átszállítások száma, ami a költségek mérséklődése mellett pozitív hatással van a munkaerő-gazdálkodásra is. A visszaeső elítéltek előző fogva tartásuk alatt keletkező nyilvántartási adatait a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) kezeli, így információi vannak a bv. intézetbeli magatartásukról, fegyelmi helyzetükről. Visszaeső bűnelkövetők esetében fontos, hogy az adott intézet már a felhívás bv. intézetnek történő kézbesítésekor fel tud készülni a leendő fogvatartott magatartása, fogva tartási kockázatai tekintetében.

A végrehajtott feladatokat összegezve megállapítható, hogy 2015. január 1. és 2017. június 30. között 9946 felhívást adott ki a BVOP a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának megkezdése céljából. Naptári évenként jellemzően a négyezret meghaladó ügyszám a reális, ettől a 2017-es részadatok ez idáig kismértékben elmaradnak.

1. számú táblázat
Felhívási ügyszámok alakulása (2015–2017)

	2015	2016	2017. I. félév	összesen
Összes felhívási ügy	4017	4068	1861	9946
Az ezekből eredményesen lezárt ügyek 2017. augusztus 9-én	2468	2615	1099	6482

Az 1. számú táblázat adataiból jól látszik, hogy a 2015-ben kezdődő ügyek 39 százalékában még a mai napig nem áll rendelkezésre adat az abban foglalt szabadságvesztés fogamatba vételéről, ami visszaigazolja a felhívási ügytípus azon sajátosságát, amely szerint jelentős időigénnyel bírnak. Eredményesen lezárt ügynek tekinthető a más okból már bv. intézetben lévő, önként jelentkező, vagy elővezetett személyek sikeres bv. intézeti befogadása. Látható viszont, hogy az ügyek több mint harmada esetében ezek akár két év alatt sem következtek be, aminek leginkább jellemző okai a következők:

- Folyamatos, vagy többszöri halasztás engedélyezésére került sor a végrehajtás tekintetében. Egyes ügyekben hat hónapos, vagy akár ezt meghaladó halasztás is előfordul (például várandós elítéltek esetében), ezek az ügyek így évekig aktív státusban maradhatnak.
- Függetlenül tartást rendelt el a bíróság, ami legáltalánosabban az elítélt egészségi állapotának szakértői kivizsgálása miatt szükséges.
- A jogszabály által megengedett valamennyi intézkedés mellett sem sikerült kapcsolatba lépni az elítélttel, vagy az elítélt a meghatározott jelentkezési

kötelezettségnek nem tett eleget, ezért a BVOP az illetékes bíróságnál kezdeményezte az elfogatóparancs kibocsátását, de az elfogásra ez idáig nem került sor.

A felhívási tevékenységet érintő legfontosabb fejlesztésként, 2016-tól egy speciálisan erre a célra fejlesztett szoftver állt rendszerbe, amely a teljes tevékenységi láncot támogatja. Ennek egyik fontos eleme, hogy az alkalmazás a törvényben rögzített határidők figyelésével értesíti a munkatársakat az intézkedés szükségességéről, így nem kell az ügyiratokat visszatérően áttekinteni, vagy manuális határidőnaplót vezetni. A rögzített adatok alapján a rendszer a vonatkozó miniszteri rendeletben szereplő formában és tartalommal elkészíti az egyedi felhívásokat, amelyek jóváhagyása 2017-től már szintén kizárólag elektronikus úton történik. A felsorolt, és egyenként is jelentős hozzáadott értéket képviselő funkciókon túl a rendszer statisztikai adatgyűjtésre is alkalmas, így a 2016–2017-es időszakot tekintve már lényegesen több háttéradat áll rendelkezésre a felhívási tevékenység értékeléséhez.

2. számú táblázat

Felhívási közbeeső intézkedések számadatai (2016–2017. I. fél év)

	2016	2017. I. fél év
Kézbessítési sikeresség (%)	73,82	71,80
Tartózkodási hely megállapítására vonatkozó eljárások	948	696
Elővezetési határozatok	950	681

Az értékelés szempontjából különösen fontos a kézbesítési sikeresség (vagyis a BVOP adatközlési eredményessége az elítéltek irányába), és az önként jelentkezés elmulasztása esetén szükséges, közbeeső intézkedések számának alakulása, amelyek elmúlt tizennyolc havi adatait a 2. számú táblázat foglalja össze.

A kézbesítési sikerességet 2015 óta folyamatosan hetven százalék feletti értéken tartja a BVOP. A címlisták összeállításához a BVOP hozzáféréssel bír a Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkársága által vezetett, közhiteles személyiadat- és lakcím-nyilvántartáshoz, illetve további olyan informatikai fejlesztések állnak a háttérben, amelyek hozzájárultak a hatékonyság növeléséhez. Ezek közül megemlíthető a tartózkodásihely-megállapítások és az elővezetések kapcsán a rendőrségi szervekkel való kapcsolattartást, illetve küldemények kezelését támogató ügyviteli szoftverek fejlesztése.

Ennek segítségével a kétirányú adat- és iratforgalom tisztán elektronikus úton történik, ami nemcsak gyorsabb, de költséghatékonyabb is a korábbi megoldásoknál. Az elfogatóparancsok 2017 első fél évében látható alacsonyabb számát az átfutási idő indokolja. Az első fél évben kiadott felhívások meghatározó részénél még nem érkezett el a bv. intézetben való jelentkezésre kijelölt nap, vagy elővezetés elrendelésére került sor.

Érdemes szót ejteni a valamely szempontból rendhagyó vagy kivételes ügyekről is, amelyeket szintén eredményesen kezelt a BVOP az elmúlt időszakban. Volt példa életfogytig tartó szabadságvesztésre történő felhívásra, kórházban ápolt elítélttel kapcsolatos ügyintézésre, és Magyarországtól több ezer kilométerre élő személlyel történő levelezésre is. Megállapítható, hogy a törvényi és miniszteri szintű szabályozás, valamint a tárgykörben kiadott országos parancsnoki szakutasítás minden különlegesnek számító körülmény fennállása vagy bekövetkezése esetén is hatékonyan, egyértelműen alkalmazható, jog- és szakszerű feladatellátást tesz lehetővé.

Az eddigi végrehajtási tapasztalatokat felhasználva, a közeljövőben három fontos feladat áll a büntetés-végrehajtás előtt a felhívási ügyek tárgykörében:

- Jelenleg minden bv. intézet kizárólag az oda felhívottak adatait és dokumentációját kezeli, ezért a szándékosan máshová bevonuló elítéltek befogadása meglehetősen körülményes. Tekintettel arra, hogy az elítéltek nem elhanyagolható része saját preferenciái alapján a meghatározott helyett másik bv. intézetbe vonul be, elérhetővé kell tenni a felhívási adatokat országosan, valamennyi bv. intézet számára. Ennek módszeréül egy elektronikus adat-törzs tervezése folyik, amely a BVOP által kezelt adatokból áll, és minden bv. intézet számára elérhető, hiteles adatforrásként jelenik meg.
- Aktívan részt kell vállalnia a felhívási szakterületnek a büntetés-végrehajtás két leginkább átfogó, fogvatartottakkal összefüggő szakmai feladatában, a teljes foglalkoztatottság megvalósulásában és a reintegrációs programok (főképpen az EFOP kiemelt projektek) támogatásában.
- Az előzők mellett fel kell készülni az újonnan létesítendő bv. intézetek betelepítésére, amelynek vélelmezett hatása lesz, hogy az elítéltek többsége a lakóhelyéhez közel épített bv. intézetbe kíván majd bevonulni, ugyanakkor oda kérelmez majd átszállítást a más bv. intézetben lévő fogvatartottak jelentős része is. A kiegyensúlyozott bv. intézeti elhelyezés fenntartásában a felhívási szakterületnek kiemelt szerep és feladat fog jutni.

A kockázatelemzési és -kezelési rendszer

A bv. szervezet az elítélt visszaesési és fogva tartási kockázatainak felmérése, értékelése és kezelése, a fogva tartási kockázatok mérséklése, illetve a sikeres társadalmi reintegráció elősegítése érdekében kialakította és működteti a Bv. tv. legnagyobb újításának számító kockázatelemzési és -kezelési rendszert. A törvény módosításáról szóló 2014. évi LXXII. törvény 159. §-a értelmében a bv. szervezetnek 2016. január 1-jétől kell a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézetben végrehajtania a törvényben meghatározott elítéltek kockázatelemző, valamint az egyéb reintegrációs programokat és döntéseket elősegítő vizsgálatát. A Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet nem egy önálló, elítéltek befogadására alkalmas intézményként, hanem a bv. szervezet főosztályi besorolású szervezeti egységeként kezdte el működését 2016. június 15-én, amely a kockázatelemzési és -kezelési rendszer részét képező prediktív mérőeszköz informatikai háttérét kialakította, a módszertan fejlesztését elvégezte, azonban a kockázatfelmérést továbbra is a büntetés-végrehajtási intézetekhez delegálva működteti.

Szinte valamennyi európai ország működtet valamilyen kockázatelemzési metódust. A hazai fejlesztés érdekessége más bv. szervek rendszereihez képest, hogy mi a reintegrációs kockázatok mellett nagyobb súlyt fektetünk a fogva tartási idő alatt megjelenő kockázatokra.

A prediktív mérőeszköz

A kockázatok előrejelzésére szolgáló, informatikai alapú döntéstámogató rendszer három pillérének (nyilvántartási-reintegrációs, pszichológiai és egészségügyi szakterület) kérdéssorai – az elmúlt időszakban – jelentősen átalakultak. Az egyes modulokhoz különböző rögzítési és betekintési jogosultságok kapcsolódnak, így biztosított az adatkezelésre vonatkozó jogszabályok betartása.

A nyilvántartási szakterület továbbra is az elítéltek kriminális és fogva tartási háttérével kapcsolatos információkat rögzíti, a kérdések közt már a jelenlegi, illetve a korábbi fogva tartás alatt elrendelt reintegrációs őrizetre vonatkozó információk is megjelennek.

A prediktív mérőeszköz reintegrációs és pszichológiai blokkja közel azonos kérdéscsoportok alapján igyekszik feltárni a fogva tartás során veszélyt jelentő magatartásokat, és előre jelezni a bekövetkezés lehetőségének kockázati szintjét a szökés, az agresszivitás, az öngyilkosság, a szerhasználat, valamint a szubkultúrában betöltött magas, illetve alacsony pozíció vonatkozása-

sában. A reintegrációs és pszichológiai kérdéscsoportok között nagy az átfedés. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a fogvatartottak bizalma nem egyforma a reintegrációs tisztek és a pszichológusok iránt, illetve más előfeltevésekkel értelmezik a különböző szakterületek által egyébként ugyanolyan témában feltett kérdéseket. Emellett annak is fontos információértéke van, ha egy személy az azonos vagy hasonló témájú kérdésekre különböző válaszokat ad, amit a kockázatok értékelésekor szintén figyelembe kell venni.

A harmadik pillért alkotó egészségügyi szakterület értékelése még tovább árnyalja a képet a fogva tartási kockázatok tekintetében. Nem elhanyagolható ugyanis, hogy bizonyos megbetegedések, krónikus állapotok jelentősen megnövelik egyes kockázatos viselkedésformák megjelenésének valószínűségét.

A prediktív mérőeszköz kérdéssorainak felvétele a befogadási eljárás része, így azt az elítélteket fogva tartó valamennyi bv. intézetben működtetni kell. A fogvatartottak bv. intézetekbe történő befogadása az egyes szakterületek meghatározott protokollja szerint zajlik, ennek következtében már a fogva tartás elejétől feltárják például a droghasználatra vonatkozó előzményi adatokat, az esetleges családi érintettséget, a hajlamosító személyiségjellemzőket.

A bv. intézetek befogadási és fogva tartási bizottságai a prediktív mérőeszköz által előre jelzett kockázati értékeket szakmai megfontolás alapján mindkét irányba eltéríthetik.

A fogva tartási kockázati besorolások tartalma jogszabályok, illetve egyéb szabályzók szintjén nincs definiálva. Ennek ellenére a fogva tartási kockázatok egyes dimenziói alapján (például szuicidum szempontjából veszélyeztetett, kiemelt figyelmet igénylő fogvatartottak listája stb.) már korábban is megvoltak a szakmai megítélésen nyugvó kategóriába sorolások. A kockázatelemzés jelenlegi gyakorlata hasonló módon működik, azaz, ha valamely elítélt például előélete, fenyítései, illetve hozzáállása miatt a fogva tartása idején vélhetően kockázatot jelenthet, azt „közepes” vagy „magas” szintbe sorolja az érintett szakterület. A besorolások tehát szubjektív szakmai alapokat feltételeznek, amelyek egységes, objektív alapokra helyezésében segít a prediktív mérőeszköz, amely a szakmai besorolásokat egységes keretbe tere-li, a különböző kockázatokot „felcímkezi”, értelmezi a fogva tartási kockázatok mögötti tartalmat. A prediktív mérőeszköz rendszerbe állításával, a dinamikus működtetés biztosításával a besorolási anomáliák eloszthatók, hiszen a kockázati besorolási érték felülvizsgálat után is eltéríthető, vagyis az aktuális helyzethez igazítható.

2017 első fél évében a prediktív mérőeszköz informatikai hátterének fejlesztését a bv. szervezet befejezte, valamint megkezdte az értékek standardizálását, vagyis az „alacsony”, „közepes” és „magas” kockázati értékek pontos meghatározását. Az éles működés bevezetése 2017 második fél évében valósul meg.

A felmért kockázatok kezelésének lehetőségei

A fogva tartási kockázatokat csökkentő programokon való részvételre az elítélt nem kötelezhető. Továbbra is fontos feladat, hogy az elítéltek részt vegyenek a droghasználat megelőzésére, az agresszivitás csökkentésére szolgáló, valamint az önérvényesítést (asszertivitás) elősegítő tréningen, azokat ne „büntetesként”, hanem az eredményes reintegrációjuk érdekében kapott szolgáltatásnak tekintsék.

A fogva tartási és visszaesési kockázatok csökkentésére irányuló tizenkét alkalmas programok vezetésére a reintegrációs tiszteket, illetve a szociális segédelőadókat a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet ötnapos továbbképzés keretében készíti fel. A bv. intézet pszichológus diplomás dolgozói a tizenkét alkalmas foglalkozássorozatot előzetes felkészítés nélkül, a rendelkezésükre bocsátott segédanyagok alapján tarthatják. A csoportfoglalkozás-sorozaton egyidejűleg nyolc-tíz olyan elítélt vehet részt, aki részvételi szándékáról írásban nyilatkozott. A hatvan–kilencven perces – szükség esetén annál hosszabb időtartamú – foglalkozásokat hetente egyszer kell megtartani.

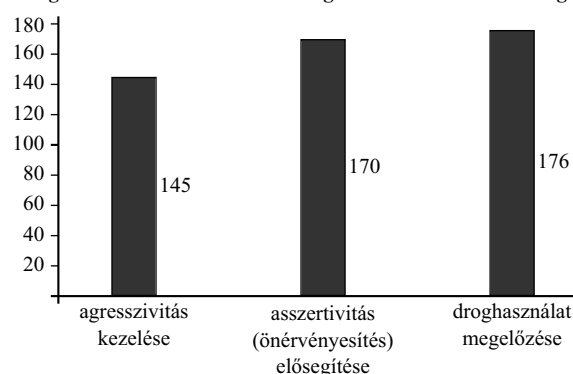
Az önérvényesítést elősegítő csoportfoglalkozások célja, hogy a résztvevő a szociális készségek fejlesztése által képes legyen saját érdekének hatékony és súrlódások nélküli érvényesítésére. Az agresszivitást csökkentő csoportfoglalkozások a szociális készségek fejlesztése által a résztvevők képesek azon helyzetek azonosítására, amelyekben kontrollvesztés, agresszív viselkedés jelenhet meg. A droghasználat megelőzése tréning elsősorban a kábítószer-fogyasztó magatartás tulajdonságaival, valamint a kábítószer-fogyasztás körmodelljével ismerteti meg a résztvevőket.¹

A stressz-, konfliktuskezelő, kommunikáció- és asszertivitás-elősegítő, -fejlesztő önismereti tréningek beépítése a reintegrációs tevékenységbe egyre rutinszerűbb, a bv. intézeti visszajelzések alapján a fogvatartottak körében a kezdeti ellenállást mostanra együttműködő érdeklődés váltotta fel. A kocká-

¹ A Prochaska–DiClemente-féle körmodell vizsgálja, hogy a szerfogyasztó személy mennyire kész megváltoztatni droghasználati viselkedését. A csoportos foglalkozások során az egyéni kábítószer-fogyasztói karrier állomásait veszik sorra a résztvevők a modell segítségével.

zatkezelő programok tartására 154 munkatárs felkészítése történt meg. 2015. január 1-jétől 2016. június 15-ig, a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet létrehozásáig 480 elítélt bevonására került sor ezekbe a programokba. Ez után a foglalkozások szervezési feladatai a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet hatáskörébe kerültek. Az új, 2017 augusztusáig létrejövő 54 foglalkozássorozaton (17 agresszivitás kezelése, 17 droghasználat megelőzése, 20 asszertivitás elősegítése) 491 elítélt vett részt.

1. számú ábra
A Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet foglalkozásain részt vevő fogvatartottak (fő)

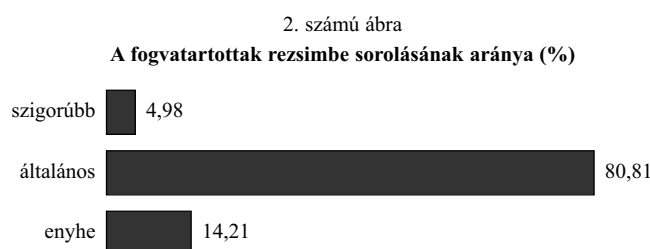
A hatékony kockázatkezelés érdekében a jelenleg működő programok mellett további, speciális fogvatartotti csoportok vonatkozásában alkalmazható új szakmai módszerek és eljárások kidolgozása is napirenden van. Ilyen csoportok például a drogprevenziós részlegen és az átmeneti részlegen elhelyezett fogvatartottak, a szuicidum és önkárosítás szempontjából veszélyeztetettek, a szexuális bűncselekményt elkövetők és a családon belüli erőszak miatt elítéltek.

A progresszív rezsimszabályok

A progresszivitás elve szerint az elítélt a szabadulása közeledtével fokozatosan enyhébb, a szabad élethez közelítő körülmények közé kerülhet. Mind a fegyelmi fenyítések, mind a jutalmazások körének bővülése szélesíti az adott jogkört gyakorló mozgásterét, elősegíti a progresszív végrehajtást, és erős motivációs bázist ad a reintegrációs folyamat végig viteléhez.

A 2. számú ábrán látható, hogy az országos adatokat tekintve a fogvatartottak rezsimbesorolásánál az általános rezsimbe helyezés dominál. Ez alapvetően a szabályozásból és a rendszer logikájából is fakad. Az IM-rendelet

33. § (5) bekezdése szerint, ha az elítélt kockázatértékelését a befogadási és fogva tartási bizottság végzi, őt az első besoroláskor az általános rezsimbe kell sorolni. A nemzetközi kockázatelemzési rendszerekben is az jellemző, hogy az ilyen típusú kategóriarendszereknél leginkább középre, az általános irányába mutatnak a statisztikák.²

A rezsimbe sorolás egységes alkalmazását nehezíti, hogy az együttműködő magatartás megítélésébe óhatatlanul is keverednek szakmai szubjektumok, továbbá a büntetés-végrehajtási jogszabályok sem rendelkeznek konkrétan arról, hogy mikor jelenthetjük ki azt, hogy az elítélt magatartása a személyi állománnyal szemben kifogástalan, valamint hogy a fogva tartás rendjét és biztonságát maradéktalanul megtartja. Ezzel kapcsolatban az elmúlt időszak tapasztalata, hogy még a bv. bírók gyakorlata sem egységes, hiszen

- az egyik értelmezés szerint csak akkor tekinthető az elítélt magatartása kifogástalannak, ha a fogva tartása alatt egyáltalán nem részesült fenytésben;
- míg a másik értelmezés szerint kifogástalan lehet az elítélt magatartása akkor is, ha korábban kapott fenytését a nyilvántartásból törölték, tehát élő fenytése nincs.

² Angliában (Anglia és Wales) a fogvatartottakat nem a bírósági ítélet alapján, hanem a biztonsági és fogva tartási kockázat szerint sorolják be és helyezik el az intézetekben, amelyeket négy kategóriába sorolnak (A, B, C, D), a maximális biztonságu börtönöktől a félig nyitott létesítményekig. A minisztériumi statisztikák alapján a fogvatartottak megközelítőleg nyolc százaléka van kiemelten szigorú intézetben, hét százaléka félig nyitott, enyhe rezsimű intézetben, míg a többi fogvatartott (45 és 40 százalék) a közepes rezsimű intézetekben. Lásd Category and restricted status prisoners: reviews of security category. Ministry of Justice, PSI 03/2010; Her Majesty's Prison Service, Prison population statistics. A visszaesési kockázatok mérése esetén már jellemzőbb tendencia a magas kockázat irányába való elmozdulás. Lásd Edward Latessa et al.: Creation and validation of the Ohio Risk Assessment System Final report 2009; Ian Watkins: The Utility of Level of Service Inventory – Revised (LSI-R) assessments within NSW correctional environments, Corporate Research, Evaluation & Statistics, Corrective Services NSW, 2011; Thomas Blomberg et al.: Validation of the compas risk assessment classification instrument Center for Criminology and Public Policy Research. College of Criminology and Criminal Justice, 2010.

A progresszív rezsimszabályok rendszere tehát az elítélt együttműködő magatartására reagál, ami viszont összefügg a biztonsági kockázattal, a fogva tartási kockázati besorolással és a fegyelmi helyzettel is. A rezsimbe sorolás-kor így számos szakmai szempontot lehet/kell mérlegelni.

A súlyos fegyelemsértés, magánelzárás fenytés kiszabása esetén az elítéltet – mivel a fogva tartás rendjét vagy biztonságát súlyosan megszegte – szigorú rezsimbe kell sorolni, és biztonsági kockázati szintje legalább közepes kell hogy legyen. A jogszabályi rendelkezések alapján enyhébb rezsimbe pedig csak akkor sorolható az elítélt, ha a rezsimbe sorolás felülvizsgálatakor nincs élő fenytés. A rezsimbe sorolás és a biztonsági kockázati besorolás rendszere közötti szakmai összefüggés erős, azonban a két besorolás egybeesése nem törvényszerű, hiszen az együttműködés vagy annak hiánya nemcsak rendkívüli események vagy fegyelmi vétségek kapcsán értelmezhető, hanem például a kockázatelemzés és -kezelés (vagy általában a fogvatartott számára felkínált kezelési programok) terén megnyilvánuló hozzáállásban is. Ebben az esetben az együttműködés hiánya miatti szigorúbb rezsimbe sorolás – ha egyéb körülmény nem vetődik fel – nem jár együtt a magasabb biztonsági besorolással.

Az IM-rendelet 33. § (6) bek. b) pontja értelmében enyhébb rezsimbe sorolható az az elítélt, akinek a fogva tartási kockázatértékelése során mért kockázati értéke alacsony. Azonban az eddigi gyakorlat alapján az látható, hogy a bv. intézetek nem vagy csak nagyon ritkán élnek ezzel a lehetőséggel.

A rezsimbe sorolás, a biztonsági és fogva tartási kockázatba sorolás, valamint a fegyelmi és jutalmazási eljárások egymáshoz való viszonyának szakszerű és jogszerű alkalmazása nem egyszerű feladat, mindazonáltal ez teremti meg a differenciálás és egyéniesítés alapjait a bv. szervezetben. Ennek értelmében tehát nélkülözhetetlen, hogy a kockázati besorolási rendszerek kategorikusak legyenek. Az egységes országos gyakorlat és a mélyebb szakmai tartalommal való feltöltés érdekében szükséges módszertani iránymutatás kiadása folyamatban van.

Összességében elmondható, hogy a progresszív rezsimszabályok alkalmazása terén túl vagyunk az első tapasztalatokon. A bv. intézetek a kockázatelemzési és -kezelési rendszer és a progresszív rezsimszabályok bevezetésének akadályait jól vették, az ezekben rejlő lehetőségek kiaknázását megkezdték. Jó gyakorlat, hogy szökés vagy szökési kísérlet esetén az elkövető a bv. intézet gyors reagálásának hatására azonnal szigorúbb rezsimbe kerül, hiszen a szökést vagy annak kísérletét elkövető súlyosan megszegi a bv. intézet rendjét.

Reintegrációs őrizet

Több mint két éve nyílt meg a lehetőség egyes fogvatartottak számára, hogy büntetésük utolsó részét a börtönön kívül, otthonukban (vagy egy előzetesen egyeztetett címen, az ingatlan tulajdonosának befogadónyilatkozata alapján) töltsék. Az általában bokára szerelt elektronikus nyomkövető eszközzel *(kép)*

ellátott elítélt nem lépheti át a számára kijelölt tartózkodási zóna határát, csak az előzetesen kijelölt területen tartózkodhat. A szabályok megszegése esetén az eszköz jelzést ad, amelyre a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő – ha ez nem vezet eredményre, akkor a rendőrség – intézkedik. A szabadságvesztés utolsó időtartamának

ekképpen történő letöltése segít a társadalmi, munkaerőpiaci visszailleszkedésben, egyértelműen alkalmas a visszaesési kockázat és a börtön ártalmas hatásainak csökkentésére. A jogintézmény a társadalomra nem vagy csak csekély veszélyt jelentő fogvatartottak esetében alkalmazható. A jogintézmény a fogvatartottak körében hamar népszerűvé vált, és jelentős motivációs erővel bír. A reintegrációs őrizetbe helyezési eljárást alapvetően a bv. intézet indítja meg, de lehetőség van arra is, hogy az eljárást a fogvatartott vagy védője kezdeményezze. A döntést a bv. bíró hozza meg törvényi feltételek, az elítélt addig tanúsított magatartása, a lakóhely megfelelősége és a bv. pártfogó felügyelői környezettanulmány figyelembevételével.

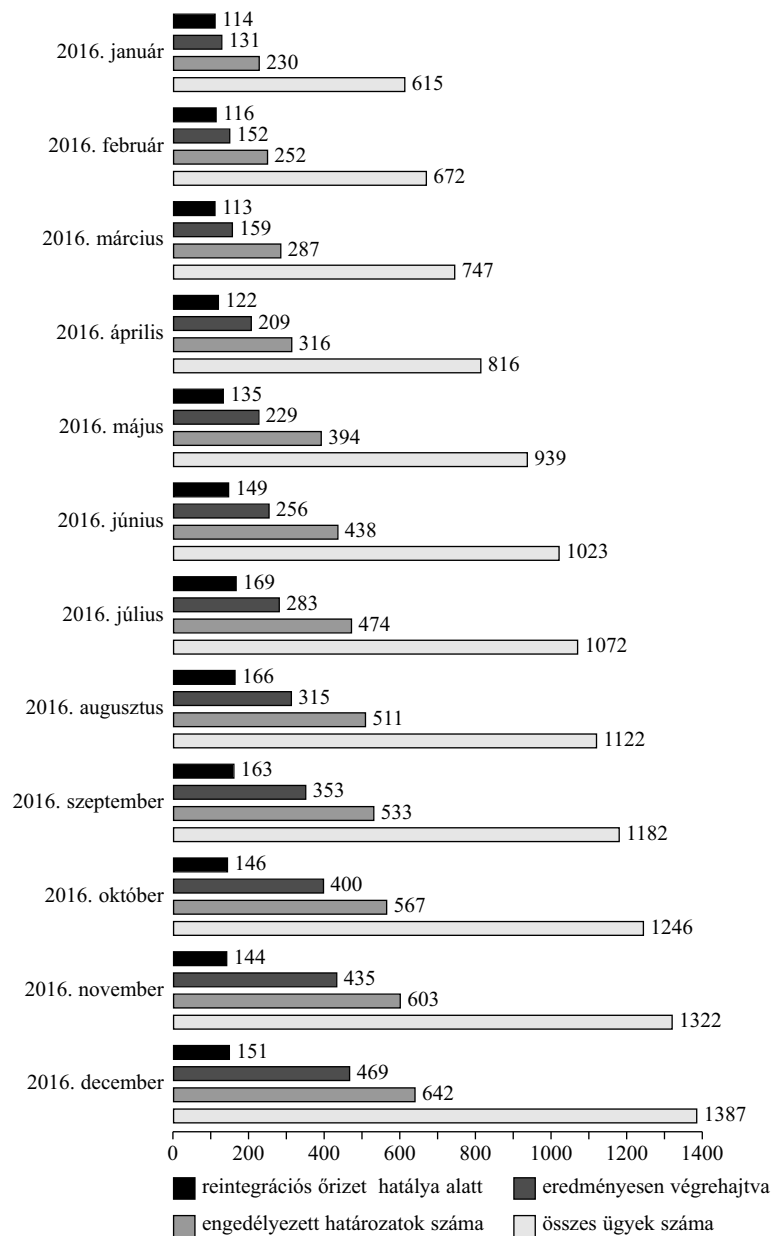
2015. április 1-jétől 2016. december 31-ig a Bv. tv. azon elítélteknek adott lehetőséget reintegrációs őrizet igénybevételére, akiket első alkalommal ítélték nem személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt öt évet meg nem haladó fogház- vagy börtönfokozatban végrehajtandó szabadságvesztésre, és vállalták a reintegrációs őrizetbe helyezésüket, valamint nem állt fenn törvényi kizáró ok. E jogintézmény bevezetése új lehetőséget kínált az elítéltek részére a sikeres társadalmi visszailleszkedés elősegítése tekintetében.

A jogintézmény hatálybalépése után – az előzetes várakozásnak megfelelően – folyamatosan emelkedett az ügyek száma. A 2015. december 31-én nyilvántartott adatok szerint az összes ügyek száma 615 volt, reintegrációs őrizet hatálya alatt pedig 115-en álltak.

2016-ban tovább emelkedett a reintegrációs őrizetbe helyezett elítéltek száma, amelyet a 3. számú ábra szemléltet:

3. számú ábra

Reintegrációs őrizettel összefüggő ügyek számának alakulása

A reintegrációs őrizetbe egyidejűleg kihelyezett fogvatartottak létszáma 2016 augusztusában elérte a 177-et, ez a tárgyévben kiemelkedő eredménynek tekinthető.

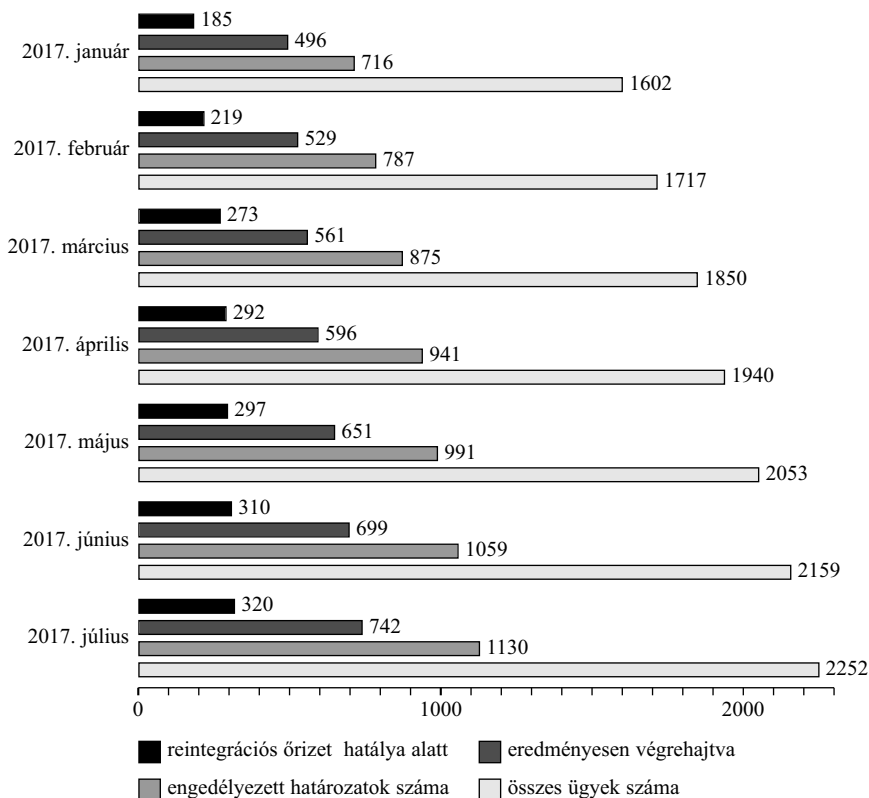
A jogintézmény bevezetése utáni pozitív tapasztalatok indokolták tették a reintegrációs őrizet jogi szabályozásának felülvizsgálatát, amely a bevonható elítéltek körének kiterjesztésére irányult. A Belügyminisztérium és az Igazságügyi Minisztérium szakértőivel folytatott szakmai egyeztetések nyomán 2016 utolsó negyedévében elkészültek a jogszabályt módosító tervezetek, majd 2017. január 1-jén hatályba léptek.

A jelenleg hatályos jogszabályok szerint a gondatlan bűncselekményt elkövetők a végrehajtási fokozattól és az elkövetett bűncselekménytől függetlenül reintegrációs őrizetbe helyezhetők, esetükben ennek időtartama a várható szabadulásukat megelőzően maximum egy év lehet. A szándékos bűncselekmény elkövetői esetében a korábbi jogszabályi feltételek csak anynyiban változtak, hogy végrehajtási fokozattól függetlenül reintegrációs őrizetbe helyezhetők a visszaesőnek nem minősülő bűnismétlők is, és a reintegrációs őrizetben töltött idő hat hónapról tíz hónapra emelkedett. Idetartozik az is, hogy a bv. intézet reintegrációs szakterülete már a befogadási eljárás elemeként vizsgálja az elítélt reintegrációs őrizetbe helyezésének lehetőségét. A módosítások következtében ugrásszerűen megemelkedett a reintegrációs őrizetbe helyezett elítéltek létszáma (4. számú ábra).

A július végi adatok alapján reintegrációs őrizet hatálya alatt 320 elítélt állt, ez egy nagyobb, az előzetesen letartóztatottak elhelyezésére kijelölt megyei bv. intézet létszámának felel meg.

Az elítéltet reintegrációs őrizetbe kihelyező bv. intézet tekintetében is módosult a jogi szabályozás, amely a munkaterhek arányos elosztását tette lehetővé. A módosítás következményeként kikerült a szabályozásból a kihelyezésben illetékes „megyei bv. intézet” fogalma, helyére az „illetékes bv. intézet” meghatározás került [Bv. tv. 187/D § (2), IM-rendelet 136/C § (2) bek.]. Az új szabályozás alapján a bv. intézet illetékességét a bv. pártfogó felügyelők területi illetékessége határozza meg. Ennek hatására 2017. január 1-jétől minden bv. intézetben megkezdődött a reintegrációs őrizet végrehajtása a kihelyezéstől az ellenőrzésen át a szabadításig. A kezdeti időszakban azon megyék vonatkozásában, amelyekben több bv. intézet is működik, kisebb nehézséget okozott az illetékes bv. intézet meghatározása. Ezt a BVOP orvosolta azáltal, hogy a honlapon települések szerint megjelenítette a bv. pártfogó felügyelők területi illetékessége alapján a reintegrációs őrizet végrehajtására kötelezett bv. intézetek felsorolását.

4. számú ábra

Reintegrációs őrizettel összefüggő ügyek számának alakulása

Továbbra is garancia a reintegrációs őrizetbe helyezett elítélt folyamatos figyelemmel kísérése és meghatározott időszakonként történő ellenőrzése. A reintegrációs őrizet hatálya alá helyezett elítéltet a bv. pártfogó felügyelő ellenőrzi, és értékeli az illető magatartását, a meghatározott szabályok megtartását, valamint a társadalomba történő reintegráció folyamatának előrehaladását.

A tapasztalatok szerint a reintegrációs őrizetbe helyezett elítéltek nagy többsége együttműködő. Magatartásiszabály-szegésre (jellemzően sorozatos zónasértések miatt) 2016 végéig hét, 2017. július 31-ig húsz esetben került sor, ebből egy esetben az elítélt fogolyszökés vétséget követett el. Meg kell említeni ugyanakkor, hogy a magatartásiszabály-szegések jellege az idei évben megváltozott. A jogintézmény bevezetése után a – gyakorta nem szándékos – zónasértésekkel járó esetek voltak jellemzők, mára viszont egyre több a

bódult állapot (alkoholos befolyásoltság), a szándékos lakhelyelhagyás, valamint a reintegrációs őrizet alatt elkövetett szabálysértések miatt megszüntetett ügyek száma. Ezekben az esetekben az agresszivitás valamely formája is megjelent, amelynek elszenvedői egyrészt az elítélt szomszédjai, másrészt családtagjai voltak. Általánosan megállapítható, hogy a bv. pártfogó felügyelők részéről egyre erőteljesebb a kontrollfunkció érvényesítése. A súlyos magatartásiszabály-szegőkkel szemben a büntetés-végrehajtás határozottan lép fel annak érdekében, hogy az őrizetbe helyezett vagy helyezhető elítéltekben tudatosuljanak a lehetséges jogkövetkezmények. Mindez a megelőzést is szolgálja, aminek várható eredménye a nemkívánatos események csökkenése.

A jogintézmény bevezetése óta reintegrációs őrizetbe helyezett elítéltek közül 512-en vettek részt valamilyen képzésben vagy helyezkedtek el a munkaerőpiacon, illetve álláskeresőként regisztráltak az illetékes munkaügyi szervnél. A kihelyezettek 45 százalékanak megoldott a megélhetése akár a közfoglalkoztatás vagy egyéb bejelentett munkaviszony, akár alkalmi munka, vagy más ellátás alapján. A középírányító szerv érintett szakterületének koordinációja útján a bv. pártfogó felügyelők óriási erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy ez az arány folyamatosan emelkedjen. A munkaügyi szervekkel folytatott szakmai egyeztetések, valamint a szabaduló elítéltek reintegrációjában közreműködő társadalmi szervezetek és munkáltatók egyre szélesebb körű bevonásával, a jövőben pozitív irányú elmozdulás várható.

Az előbbieket összegezve: az új szabályozásnak köszönhetően a reintegrációs őrizet jogintézmény hatálya alá helyezhető elítéltek száma jelentősen nőtt, ezzel arányosan a magatartásiszabály-szegők száma is növekedést mutat. Mindazonáltal megállapítható, hogy a jogintézmény népszerű, nagy motivációs erővel bír, és alkalmazása jelentős szerepet tölt be a fogvatartottak reintegrációjában, valamint a bv. intézetek zsúfoltságának csökkentésében.

A szabadulásra felkészítés

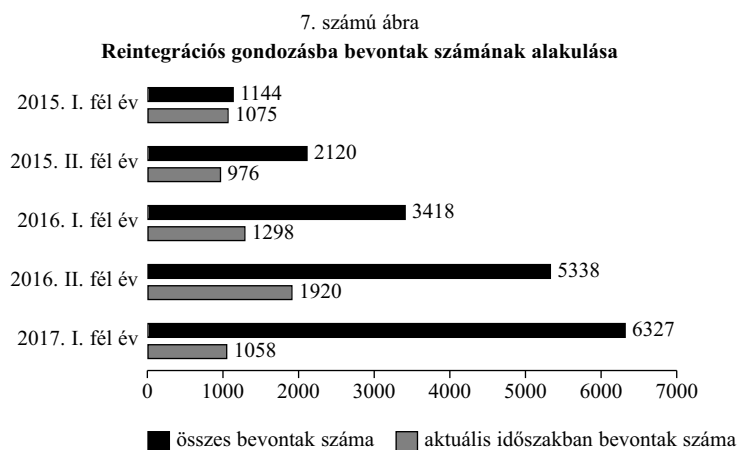
Az elítéltek szabadulásra felkészítése a bv. szervezet kiemelt jelentőségű feladata, amelyet az egyes bv. intézetek reintegrációs szakterületei végeznek. A pártfogó felügyelők a reintegrációs tisztekkel, pszichológusokkal, börtönlelkészekkel közösen, szakmai együttműködés keretében végzik a szabadulás előtt állók felkészítését a szabad életbe történő eredményes visszailleszkedés érdekében. A bv. pártfogó felügyelők bv. szervezetbe való integrációja a kezdeti, kisebb zökkenők ellenére eredményesen megtörtént, mára a reintegrá-

ciós szakterület szerves részei. Aktív munkakapcsolat alakult ki nemcsak a reintegrációs tisztekkel, hanem a pszichológusokkal és lelkesekkel is. A reintegrációs gondozást a Bv. tv.-ben foglaltak szerinti szakterületi együttműködés jellemzi.

Az elmúlt években folyamatosan létszámbővítés történt annak érdekében, hogy az egyre növekvő ügyszámok, a szerteágazó bv. pártfogó felügyelői ügycsoportok és a kibővült feladatkör szakszerű ellátása megvalósuljon. Jelenleg 57 bv. pártfogó felügyelő látja el a tevékenységi körükbe utalt feladatok végrehajtását. A szabadulásra felkészítés meghatározott program (úgynevezett egyéni reintegrációs program) keretében zajlik, amely illeszkedik a fogvatartott szükségleteihez, képességeihez, tapasztalataihoz, és amelynek megvalósulása esetén a legnagyobb eséllyel elérhető a szabad életbe való beilleszkedés sikere. A szabadulásra felkészítés keretén belül kiemelten fontos a munkaerőpiaci reintegráció elősegítése.

A Nemzeti Bünmegelőzési Tanács pályázata keretében 47 bv. pártfogó felügyelő és 11 reintegrációs tiszt tréningje, továbbképzése valósult meg 2016-ban. A képzésen megszerzett ismereteket minden résztvevő a saját bv. intézetében kamatoztatta. A pályázati projektbe leginkább olyan fogvatartottak bevonására került sor, akiknek szabadulási ideje fél éven belül volt várható. Csoportfoglalkozás keretében 423, tréningek megvalósításával pedig 420 elítélt vett részt a programban.

A reintegrációs gondozás fellendülése számokban is jól mérhető. A 2014. októberi szervezeti átalakítás után folyamatosan nőtt a reintegrációs gondozásban részt vevők száma. 2017. június 30-ig a bv. pártfogó felügyelők 6327 fogvatartottat vontak be a reintegrációs gondozás jogintézményébe.

A fogvatartottak által igényelt segítségnyújtási formák igen különbözők, jellemzően a családi kapcsolat rendezésében való közbenjárásra, személyes iratok pótlására, a munkaerőpiaci reintegrációt elősegítő segítségnyújtásra fókuszálnak, valamint lakhatási megoldásokban való támogatás kapcsán kérnek, és kapnak segítséget a bv. pártfogó felügyelőtől. A fogvatartottak szabadulásuk után a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények miatt nehezen tudnak munkát vállalni. 2017 júliusában a munkaerőpiaci reintegrációt még inkább előtérbe helyezve, országos adatbázis létrehozása történt meg a bv. pártfogó felügyelők segítségével, amely megyei szinten tartalmazza azon munkáltatók elérhetőségeit és az általuk kínált munkakört, amelyek a bv. pártfogó felügyelők gyakorlati tapasztalatai alapján erkölcsi bizonyítvány nélkül is foglalkoztatnak munkavállalókat. Az adatgyűjtés eredményeképpen a szakemberek célzottan irányíthatják a szabadulás előtt, valamint pártfogó felügyelet alatt állókat és utógondozottakat adott munkahelyre, ezzel is csökkentve a megélhetési problémákkal küszködő, gyakran halmozottan hátrányos helyzetű szabadultak visszaesési kockázatát.

A bv. pártfogó felügyelőkre a reintegrációs őrizet személyi hatályának kiterjesztése miatt 2017. január 1-jétől egyre több ellátandó feladat hárul. A kihelyezett személyek monitorozására végrehajtott ellenőrzések, a kontrollfunkció fokozása kiemelt eleme a jövőben elvégzendő feladatoknak. Intenzívebb beavatkozásra van szükség a magatartási szabályok betartatása, a jogintézmény reintegrációban betöltött szerepének gyakorlati megvalósulása tekintetében.

A szabadultak körében a szakmában elfogadott általános vélekedés szerint a bűnismétlés aránya negyven-ötven százalék körüli, ez az adat becslésen alapul. A BVOP Pártfogó Felügyelői Osztály a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézettel közösen 2016 decembere óta vizsgálja a bv. intézetekben lévő visszaesők arányát, azon belül pedig azokat a fogvatartottakat is, akik korábban pártfogó felügyelet alatt álltak. Pontos tendenciák az idő rövidsége miatt még nem állnak rendelkezésre, de összességében elmondható, hogy alacsonyabb a bűnismétlés mértéke a pártfogó felügyelet alatt állók esetében, mint a pártfogó felügyelet nélkül szabadultaknál, ez pedig mindenképpen előremutató.

A BVOP az eddig elért eredmények alapján vizsgálja több, alternatív jogintézmény és módszer alkalmazásának lehetőségét. Az úgynevezett közösségi foglalkoztatók kialakításának alapjait még a Bv. tv. hatálybalépését megelőzően, rendeleti szinten szabályozták annak érdekében, hogy ha a megvalósításukra anyagi forrás rendelkezésre áll, ezek az intézmények is növeljék a

szabadulásra történő felkészítés, majd a szabadult elítéltek utánkövetésének hatékonyságát.

A közösségi foglalkoztatók célja a szabadult elítéltek társadalmi reintegrációjának elősegítése, a személyiségük és kompetenciáik fejlesztése, munkaerőpiaci készségeik és lehetőségeik támogatása, szabadidős és jóvátételi programok szervezése, valamint a bv. bíró által előírt külön magatartási szabályok teljesíthetőségének megteremtése. Az intézmény a bv. bíró által előírt külön magatartási szabályok érvényesítésével, a viselkedéskorrekciós, illetve kompetenciafejlesztésre irányuló csoportos és egyéni foglalkozások szervezésével, tanulássegítő és közösségi jóvátételi, a sérelem okozását tudatosító módszerekkel és a helyreállító technikák alkalmazásával, strukturált szabadidő eltöltését elősegítő programokkal, valamint egyéni pszichológiai, mentálhigiénés és életvezetési tanácsadások szervezésével segítheti elő a reintegrációs célok megvalósulását. A jogintézmény megvalósítására az EFOP-1.3.3-16. *Fogvatartottak reintegrációja* elnevezésű pályázati projekt kiterjesztése által kerül sor.

A BVOP bűnmegelőzési célú javaslatot fogalmazott meg a Nemzeti bűnmegelőzési stratégia 2018–2019. évi cselekvési tervének előkészítéséhez, amely tartalmazza a családi döntéshozó csoportkonferencia módszerének bevezetését, alkalmazását. A családi döntéshozó csoportkonferencia lehetőséget teremt a családi kapcsolatok megerősítésére, egyaránt segíti az elítéltet és családját a közös élet újrakezdésében, a nehézségekkel való szembenézésben és az azokkal való megküzdésben.

A módszer gyakorlati alkalmazására volt már több példa (Balassagyarmati Fegyház és Börtön, Baranya Megyei Bv. Intézet), azonban országos szinten ez az intézmény még nem elérhető. Mivel a családi kapcsolatok csak akkor maradnak fenn, ha azokat ápolják, és a sérelmeket feldolgozzák, a szabadulás okozta hatalmas változásokra mind az elítéltet, mind a családját érdemes felkészíteni, eszközöket adni a kezükbe, amelyekkel hatékonyan tudják kezelni a váratlanul kialakult élethelyzetet. A családi döntéshozó csoportkonferencia ebben nyújt segítséget. Alkalmas a megbékítésre, a felkészülésre, a helyzet tudatosítására, megkönnyítve ezzel minden érintett fél elvárásainak megfogalmazását és félelmekkel való megküzdését.

A módszer bevezetése jóváhagyásra került, amelyet a Nemzeti bűnmegelőzési stratégia 2018–2019. évekre szóló intézkedési tervéről szóló 1838/2017. kormányhatározat tartalmaz. A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács hétmillió forinttal támogatja a projekt megvalósítását, amelynek keretében a személyi állomány részéről ötven dolgozó kiképzése, valamint 45 eset végrehajtása valósul meg.

Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz és kártalanítási eljárások

A magyarországi bv. intézeteket általánosan érintő túltelítettség miatt a fogvatartottak az elmúlt hat évben mintegy hatezer esetben fordultak az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) kártérítésért. Kereseteiket a hazai és nemzetközi jogban is megtalálható mozgás- és élettér hiányára, valamint az elhelyezés egyéb körülményeinek nem megfelelő voltára alapozták, de minden ügyben megjelent az is, hogy Magyarországon nincs hatékony jogorvoslati eljárás az ilyen sérelmek ellentételezésére. A nemzetközi bíróság vezető ítélete alapján a károkozás valós és jelentős, ami miatt Magyarországnak nagy összegű kártérítéseket kellett kifizetnie a volt fogvatartottak részére – ráadásul ezen összegekből a köztartozások és a jóvátételek sem voltak levonhatók.

A kormány egy átfogó stratégiát dolgozott ki, amelynek a reintegrációs őrizet erősítése (kibővítése, és ezzel a szükségtelen szabadságelvonások megelőzése) és az új büntetés-végrehajtási férőhelyek létesítése mellett a zsúfolt elhelyezésre reagáló jogorvoslati eljárás megteremtése volt az egyik sarokpontja. Az ilyen módon a Bv. tv.-be és annak végrehajtási rendeletébe kodifikált új szabályozás alapján az EJEB 2016 második felében az összes addig benyújtott ügy tárgyalását ideiglenesen felfüggesztette, a vezető ítélet alkalmazását pedig beszüntette. Fontos körülmény a felfüggesztés ideiglenes jellege, mivel 2017-ben bizottsági szinten fogják vizsgálni a magyar kormány által beterjesztett stratégia, így a hazai jogorvoslat sikerességét, és ezek alapján döntenek majd az ügyek végső sorsáról.

A magyar jogrendszerbe implementált jogorvoslat egy sajátos jellemzőkkel bíró (sui generis) jogintézmény, amely két lépcsőből áll. A fogvatartott a számára sérelmesnek gondolt elhelyezést a bv. intézet parancsnokánál megpanaszolhatja, aki az adott helyen, vagy a BVOP közbenjárásával más bv. intézetben igyekszik a jogszabályoknak megfelelő elhelyezést találni. Ha erre nincs mód, akkor az okozott sérelem ellentételezésére tesz intézkedéseket, amely leginkább a túltelített zárkán kívül töltött idő arányának növelésére irányul. A panasz eljárás célja tehát az ártalomcsökkentés és a további jogsértő helyzet megakadályozása.

A második lépcsőben erre épülő kártalanítási eljárásban a jelenleg vagy korábban fogva tartott személy a területileg illetékes törvényszék bv. csoportjának bírójától kérheti a korábban zsúfolt körülmények között történt elhelyezésének megállapítását, és az okozott sérelemtől függően naponként legalább ezerkét-száz, de legfeljebb ezerhatszáz forint kártalanítás megítélését. Vagyis a kártalanítás célja a korábban bekövetkezett sérelem tisztázása és ellentételezése.

A két eljárás láthatóan kiegészíti egymást, amennyiben egyszerre törekszik a sérelmek csökkentésére és a kártalanításra. Utóbbival kapcsolatban fontos körülmény, hogy a bíró ez irányú döntése alapján annak összegéből még a kifizetés előtt levonható például a bűncselekmény kapcsán megítélt polgári jogi igény vagy az elmaradt gyermektartás.

A kártalanítási eljárások kapcsán valamennyi bv. intézet és a BVOP személyi állománya is létszámában megerősítésre került, továbbá 2017 második felében egy informatikai célalkalmazás bevezetése is megtörtént. A 2017. július végéig keletkezett adatokból megállapítható, hogy a fogvatartottak, volt fogvatartottak és jogi képviselőik széles körben ismerik és alkalmazzák a jogorvoslati lehetőségeket, amit érzékletesen támaszt alá az eddig benyújtott mintegy 5500 kártalanítási igény, amely nagyságrendileg megegyezik az EJEB-hez hat év alatt benyújtott keresetek számával.

Összegzés

A 2015-ös cikkem zárásaként megfogalmaztam a következő évek feladatait: tapasztalatok értékelése, szükséges kiegészítések, módosítások elvégzése, a tevékenységek további fejlesztési lehetőségeinek keresése. A bv. szervezet az értékelő-elemző munkát és a szükséges kiegészítéseket végrehajtotta. Az utóbbi két év egyértelmű sikerének könyvelhető el a jól működő felhívási rendszer kialakítása, működtetése és a reintegrációs őrizet kiszélesítése.

A jövőbeni feladatokat, elvárt eredményeket a legtöbb érintett területnél újfent megfogalmazták. Ebből is látható, hogy a dinamikusan fejlődő szakmai környezetben, egy komoly szervezetnél a feladatok értékelése és a fejlesztési lehetőségek keresése folyamatosan szerepet kell hogy kapjon. A büntetés-végrehajtás ezt a munkát a továbbiakban is folytatja, én pedig bízom abban, hogy a fejleményekről, az újonnan jelentkező kihívásokról és az eredményesen végrehajtott feladatokról ismét beszámolhatok majd.

Jogszabályok

2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

2014. évi LXXII. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról

11/2014. (XII. 13.) IM rendelet a fogvatartott személy esetében a büntetőeljárás lefolytatása során, továbbá a büntetőügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra és egyéb szervekre háruló feladatokról

16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól